

การประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ซานตง

ในประวัติศาสตร์
วัฒนธรรมจีน

ชวนอ่าน

ศูนย์จีนศึกษา และศูนย์การเรียนรู้จีนศึกษาบรมราชกุมารี
สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปาฐกถา

จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ
บุรินทร์ ศรีสมถวิล
รชฎ สาตราวุธ
ศรีบุญญา อรุณขจรศักดิ์
สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์
สุวรรณ สภาอานันท์

หมวด ประวัติศาสตร์ 495 บาท

คำนำสำนักพิมพ์

ศูนย์จีนศึกษา และศูนย์การเรียนรู้จีนศึกษาบรมราชกุมารี สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้จัดกิจกรรมทางวิชาการด้านจีนศึกษา เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงพระปรีชาสามารถด้านจีนศึกษาเป็นประจำทุกปี

ใน พ.ศ. 2565 ได้จัดการประชุมวิชาการเทิดพระเกียรติฯ เรื่อง “สตรีในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน” ในปีนี้ ได้จัดการประชุมวิชาการเทิดพระเกียรติฯ เรื่อง “ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน” โดยทั้งสองครั้ง สำนักพิมพ์ชวนอ่านรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้จัดพิมพ์หนังสือ *สตรีในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน* และ *ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน* ซึ่งทั้งสองเล่มประกอบด้วยบทความจากการถอดแบบบันทึกวิถีทัศน์ปาฐกถานำ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงแสดง และบทความของนักวิชาการด้านจีนศึกษา

สำหรับ *ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน* เล่มนี้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแสดงปาฐกถานำเรื่อง “ชานตง” เสมือนเป็นก้าวแรกที่น่าพาให้ผู้อ่านได้รู้จักมณฑลอันกว้างใหญ่ในด้านต่างๆ นับตั้งแต่ข้อมูลทางกายภาพ ผู้คน บทบาททางประวัติศาสตร์ ตลอดจนบุคคลสำคัญและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับมณฑลแห่งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับชานตงที่เป็นสีสันทั้งในยุคอดีตและยุคสมัยใหม่ รวมไปถึงท้ายเรื่องที่ทรงบรรยายถึงเสน่ห์อาหารชานตงที่ขึ้นชื่อจนทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและอยากไปสัมผัสรสชาติด้วยตนเองสักครั้ง

ส่วนบทความของนักวิชาการด้านจีนศึกษา 6 ท่าน ที่ทุ่มเทค้นคว้าและถ่ายทอดเรื่องราวอันเกี่ยวพันกับมณฑลซานตง ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา และความสำคัญทางจิตวิญญาณ เกี่ยวข้องกับดินแดนซานตงไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งบทความที่เป็นผลงานทางความคิดที่มาจากคุณูปการของปรัชญาเมธีผู้มีถิ่นกำเนิดจากมณฑลซานตงคนสำคัญของจีน 2 ท่าน คือ ขงจื้อและมั่วจื้อ การศึกษาขุนชีวิทยาที่ทำให้เข้าใจเอกสารต่างๆ ในยุคขุนชีวิ

นอกจากนี้ ยังมีบทความที่สะท้อนให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และคุณค่าทางจิตวิญญาณของมหาบรรพตที่ตั้งอยู่ในซานตง นั่นก็คือ เขาไท่ซาน ที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานวิจัยทางคติชนวิทยาและวรรณคดีจีนอย่างบทความ ว่าด้วยพิธี “เฟิงซัน” สมัยจีนชิงฮ่องเต้ และอันอู่ตี้ ณ เขาไท่ซาน และ ไท่ซานในนิยายกำลังภายในของกิมย้ง

ซานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน เล่มนี้ จึงเปิดโลกให้ผู้อ่านชาวไทยได้รู้จักซานตงในแง่มุมต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้ท่องเที่ยวในมณฑลซานตงผ่านเรื่องเล่าและงานเขียนอันลึกซึ้งแต่ละเรื่องในเล่มนี้อย่างเพลิดเพลิน

ชวนอ่าน

สำนักพิมพ์ชวนอ่าน

คำนำบรรณาธิการ

วัตถุประสงค์ประการหนึ่งในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้จีนศึกษาบรมราชกุมารี เป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็คือต้องการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงพระปรีชาสามารถด้านจีนศึกษา ด้วยเหตุนี้ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้จัดกิจกรรมทางวิชาการด้านจีนศึกษาเพื่อเฉลิมพระเกียรติขึ้นเป็นประจำทุกปีในรูปแบบต่างๆ ที่จะเปิดโอกาสให้บุคลากรต่างๆ ในวงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีนของไทยได้รวมตัวกันและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแต่ละปี ทั้งนี้ เพื่อจักได้ร่วมกันน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานแก่วงการจีนศึกษาโดยตลอด พร้อมๆ กับได้ร่วมกันทบทวนผลงานและบทบาทของตนที่ผ่านมาอันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเรียนรู้ด้านจีนศึกษาในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

ในปีพุทธศักราช 2566 นี้ คณะกรรมการบริหารศูนย์จีนศึกษาและศูนย์การเรียนรู้จีนศึกษาบรมราชกุมารี ได้กำหนดให้จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ขึ้นในรูปแบบของการประชุมวิชาการภายใต้หัวข้อ “**ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน**” โดยมีแนวคิดที่ว่า สถานที่ต่างๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เคยเสด็จพระราชดำเนินเยือนล้วนเป็นสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบแ่งไว้ด้วยข้อมูล เรื่องราว ความทรงจำ และบรรยากาศแวดล้อมต่างๆ ที่สะท้อนแสดงให้เห็นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของกลุ่มชนแห่งอารยธรรมหนึ่ง มีคุณค่าต่อการศึกษาเรียนรู้และพิจารณาตรึกตรองในฐานะที่เป็นตัวอย่างแบบแผนครรถองชีวิตของมนุษยชาติ การหยิบยกประเด็นศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับ

สถานที่ต่างๆ ทั้งหลายขึ้นมาร่วมกันพิเคราะห์ อภิปราย และแลกเปลี่ยนมุมมองกันของเหล่านักวิชาการ ย่อมเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถช่วยให้วงการศึกษาไทยเกิดความรู้ความเข้าใจ และความรู้สึกนึกคิดที่ถูกต้องต่อวัฒนธรรมของชาวจีนได้ดียิ่งขึ้น มณฑลซานตงของจีนปัจจุบันเป็นสถานที่ที่หนึ่งซึ่งรุ่มรวยด้วยมรดกวัฒนธรรมจีนโดยเฉพาะในด้านความคิด ความเชื่อ จึงมีความสำคัญและน่าสนใจ สมควรต่อการนำมาตั้งเป็นหัวข้อสำหรับการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติในครั้งนี้

การจัดประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ คณะกรรมการจัดงานได้ขอพระราชทานกราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นองค์ปาฐก และได้รับพระราชทานแถบวิดิทัศน์การทรงบรรยายเรื่อง “ซานตง” สำหรับนำมาถ่ายทอดในที่ประชุม อีกทั้งยังได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้ถอดข้อความในแถบวิดิทัศน์ดังกล่าวนำมารวมพิมพ์อยู่ในหนังสือเล่มนี้ด้วยแล้ว นับเป็นศุภมงคลยิ่งของการจัดประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้

บทความวิชาการทั้งหลายที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ เป็นผลงานของนักวิชาการคุณภาพในวงการจีนศึกษาของไทย ล้วนแล้วแต่เป็นบทความที่นำเสนอประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาเชื่อถือของชาววัฒนธรรมจีนที่มีจุดกำเนิดและงอกงามขึ้นมาจากดินแดนในอดีตที่กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลซานตงในปัจจุบัน เป็นที่หวังได้ว่าจะจะเป็นบทความที่ช่วยประเทืองปัญญาของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถชี้้นำความสนใจให้นักวิชาการทั่วไปเกิดกำลังจิตกำลังความคิดที่จะค้นคว้าสร้างสรรค์ต่อยอดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีนของวงวิชาการไทยให้เติบโตใหญ่ไพศาลต่อไป คณะกรรมการศูนย์จีนศึกษาฯ จึงขอขอบพระคุณวิทยากรทุกคนที่ได้มอบบทความอันทรงคุณค่ามาร่วมการประชุม ส่งผลให้กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี และขอขอบคุณสำนักพิมพ์ชวนอ่านซึ่งสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลของศูนย์จีนศึกษาฯ อย่างแข็งขันเสมอมา ที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ด้วยความประณีตสำหรับงานประชุมวิชาการสำคัญครั้งนี้

สารบัญ

- 04 คำนำสำนักพิมพ์
- 06 คำนำบรรณาธิการ
- 08 สารบัญ
- 09 รายชื่อคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการศูนย์จีนศึกษา
- ปาฐกถา
- 11 ชานตง
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 39 “ไท่ชาน” พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในคติความเชื่อของชาวจีน: ว่าด้วยพิธี “เฟิงซัน”
ในยุคราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรรณิขศักดิ์
- 87 ปรักศัณการศึกษาศูนชีววิทยา
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ
- 117 ขงจื้อว่าด้วยความรักแบบเข้าข้าง
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุวรรณ สถาอาพันธ์
- 143 ขงจื้อผู้เดียวดายและอารมณ์แห่งการขาดหาย: รางวัล สันโดษ ความเหงา
อาจารย์รชฎ สาตราวุธ
- 183 การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยผลประโยชน์และการใส่ใจร่วมกันในจริยศาสตร์มั่วจื้อ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีัญญา อรุณขจรศักดิ์
- 221 ไท่ชาน: พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในนิยายของกิมย้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล

ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน

พิมพ์ครั้งแรก
ราคา

มิถุนายน 2566
495 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
ชานตงในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน.— กรุงเทพฯ: ชานอ่าน. 2566.
248 หน้า.

1. จีน -- ประวัติศาสตร์. I. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- II. ชื่อเรื่อง.

951
ISBN 978-616-91676-2-4

บรรณาธิการสำนักพิมพ์
จิตรลดา โฉงนาทร

บรรณาธิการ
ปกรณ์ ลิ้มปุนสรณ์

บรรณาธิการเล่ม
กษมล วรกรณ์ย์

ออกแบบปกและรูปเล่ม
กิตติภักดิ์ ลลิตโรจน์วงศ์

จัดรูปเล่ม
ดวงตา อ่อนศิริ

ภาพถ่ายเส้น
手绘建筑师

ตรวจทานต้นฉบับ
กนิษฐา สีลามณี

จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์ชานอ่าน

ในเครือ บริษัท โอ เค แอล เอส จำกัด

149 ซอยพินุลอุปลัมภ์ สามเสนนอก

ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ : 02-939-8944-5

e-mail : chuan.an.publishing@gmail.com

website : www.ChuanAnBooks.com

facebook : Chuan An Books

พิมพ์ที่

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

โทรศัพท์ : 02-879-9154-6

จัดจำหน่าย

สำนักพิมพ์ชานอ่าน

บริษัท โอ เค แอล เอส จำกัด

โทรศัพท์ : 02-939-8944-5

website : www.ChuanAnBooks.com

สถาบันการศึกษา องค์กร หรือบุคคล

หากต้องการสั่งซื้อจำนวนมาก กรุณาติดต่อสอบถามราคาพิเศษ

โทรศัพท์ : 02-939-8944-5

e-mail : chuan.an.publishing@gmail.com